

Denk offline, werk online: omgaan met digitale afleiding in de klas

written by Michiel Lucassen

15 februari 2022

Na verschillende lockdowns en het lesgeven op afstand lijkt het alsof er nauwelijks nog tijdsbesteding is zonder scherm. In veel scholen waren leerlingen al veel bezig met laptops of tablets, maar nu lijkt het alsof er niet meer geleerd kan worden zónder een device. Is dat wel zo? Leidt het niet juist tot veel afleiding? Is het goed bewust te kiezen voor het wegleggen van deze apparaten?

De belofte van digitale middelen

Het onderwijs kent een lange geschiedenis als het gaat om de toepassing van [technologie in de klas](#). Sinds de intrede van internet én draagbare devices is dit

alleen maar meer geworden. Deze digitale middelen hebben een grote belofte: het zorgt voor [gepersonaliseerd onderwijs](#), kan alle [informatie ontsluiten](#) voor leerlingen én maakt enorm veel [nieuwe vormen van lesgeven](#) mogelijk.

Wanneer het over zulke grote thema's gaat is het eenvoudig om hier heel enthousiast over te worden. Maar, als je er even stil bij staat, dan kan het natuurlijk nooit zo zijn dat een apparaat hier allemaal voor kan zorgen. Uiteindelijk gaat het dan toch echt over wat je als docent doet met de middelen die je hebt. Daarbij kunnen digitale middelen helpen, maar dat gaat niet vanzelf.

Voordelen en nadelen digitaal werken

Er zijn veel voordelen van het werken met een laptop of tablet. Je hebt de beschikking over veel informatie, het biedt mogelijkheden tot het '[maken](#)' van nieuwe dingen, en [samenwerken](#) kan erg praktisch gedaan worden. Maar er is ook een keerzijde: een wit a4'tje zal nooit vechten om je aandacht doormiddel van notificaties, reclames, popups of chatvensters.

In de 'digitale wereld' is er een flinke strijd voor de aandacht van de gebruiker, en dat ervaren we allemaal. Denk aan de hoeveelheid 'kleine' dingetjes die je even tussendoor doet als je aan het video-bellen bent. Toch even de mail checken, toch even iets opzoeken. Voor leerlingen geldt dit net zo, met als eindresultaat: oppervlakkige aanwezigheid, [weinig focus en weinig leren](#).

Offline denken

Wanneer er denkwerk gevraagd wordt zijn we gebaat bij focus en weinig afleiding. Precies dat wat bij het werken met een device vaak op de proef wordt gesteld! Daarom is 'offline denken' zo belangrijk: ruimte nemen om zonder apparaat te (be)denken. Daarbij zijn er verschillende voordelen van het werken

zonder device:

- **Geen strijd om aandacht:**

Je merkt het zelf ook vast: als er een scherm aanstaat wordt je aandacht daar naartoe getrokken. Voor leerlingen en studenten geldt hetzelfde, en dat betekent dat op zo'n moment de focus echt minder is. Wanneer de schermen dicht zijn verhoogt dit de aandacht, en wanneer de [devices uit het zicht zijn](#) zelfs nog meer.

- **Echt samenwerken**

Mensen zijn sociale wezens, en leerlingen en studenten zijn dit gek genoeg ook. We hebben echt contact nodig. Samen in dezelfde ruimte, werken aan dezelfde dingen. [Samenwerken in groepen](#) is daarom een krachtig principe. Het daagt uit, helpt bij het leren én motiveert.

- **Bewuster van wat je doet**

[Schrijven is moeilijker dan typen](#), omdat het motorisch meer vraagt. Een tik op een tablet is zo gedaan, een tekst schrijven met pen voelt als een hele klus. Het voordeel & het resultaat: je bent bewuster van dat wat je doet, maakt en bedenkt. Dit geldt ook voor plannen in een papieren agenda, het opschrijven van doelen of het maken van aantekeningen.

- **Visueel werken**

[Tekenen](#), [mindmappen](#), visualiseren: het zijn vormen die passen bij hoe het brein denkt en leert. Dit zijn ook bij uitstek dingen die offline goed werken. Er zijn prachtige digitale tools, maar een whiteboard, postits of gewoon een leeg A4'tje zullen altijd de voorkeur hebben. Het is de snelste weg om dat wat je denkt [zichtbaar te maken](#).

- **Betrokkenheid**

Deze hangt samen met de aandacht, maar is zeker het apart benoemen waard. Een scherm laat je 'hangen', het maakt dat je een passieve houding aanneemt. Precies dat is iets waar je als docent last van hebt in de klas: je wil graag betrokken leerlingen of studenten. Zonder devices en mét een goede werkvorm zie je dat er meer betrokkenheid, enthousiasme en daarmee ook motivatie ontstaat bij leerlingen of studenten.

En digitaal werken dan?

Moeten alle devices dan maar de school uit, omdat het zorgt voor afleiding? Dat zeker niet! Daar waar er een echte focus nodig is en/of er samengewerkt moet worden is het goed om te starten zonder schermen. Maar wanneer het 'denken' over is, en het tijd is om te 'werken', dan is het juist wél handig om digitale middelen in te zetten.

Denk alleen al aan het schrijven van teksten of het versturen van een mailtje. Maar ook: video's maken en editen, online informatie verzamelen of een tutorial kijken. Er zijn enorm veel voorbeelden van [goede online werkvormen](#) of manieren om digitale middelen in te zetten. Het belangrijkste: zorgen dat het bewust wordt ingezet.

Aan de slag in de klas

Kortom: de kracht zit in de combinatie. Vandaar ook het korte motto: 'denk offline, werk online'. Bewust keuzes maken is daarbij belangrijk, en dat is lastig voor leerlingen en studenten. Help daar dus bij als docent! Doe voor, wees soms strikt (devices in de tas!) en laat de voordelen ervaren van het denken zonder apparaat.

Doe dat ook zelf (en met collega's!) Sluit eens vaker je laptop, leg je telefoon even weg, verstop je tablet. Focus op dat wat er moet gebeuren, en schrijf, teken of visualiseer.

In het begin is dit best lastig, inmiddels is het een gewoonte voor velen om de hele dag door een device binnen handbereik te hebben. En gewoontes zijn moeilijk om te veranderen. Maar door hier bewust op te sturen help je leerlingen of studenten beter leren, zorg je voor meer motivatie én verhoog je de

betrokkenheid. Het beste van twee werelden dus: denk offline, werk online.

Dit artikel is afkomstig van [Vernieuwenderwijs.nl](https://www.vernieuwenderwijs.nl).

Bekijk de meeste recente versie van ons artikel op onze website.

